

LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1979.

LAISVE

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskritys (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 cent.

No. 33

Antr., baland. (April) 26, 1966

Ozone Park, N. Y., 11417

METAI 55-iejį

KRISLAI

Teroras prieš taiką
Trašos iš bombų!
Susipranta
Patarimas generolams
Kaip dangui, taip ir ant žemės
Gegužiniai šūktai
Ir dievas pasikeitė!

— Raša A. Bimba —

Sužinota, kad šiomis dienomis "garsūs" FBI (Federal Bureau of Investigation) pasileido plačiai "tyrinėti" (terrorizuoti) studentų grupes, kurios nesutinka su vyriausybės užsienio politika ir reikalauja nutraukti karą Vietname. Tuo, žinoma, siekima mūsų studentai užtaipti burną.

Juk tuo pačiu tikslu vadovaudamasis ir valstybės prokuroras Katzenback puola jaunųjų Du Bois klubus, reikaudamas registruoti "komunistų fronto organizacijas."

Bet labai abejotina, ar šis teroras pasiekis savo tikslus. Mūsų jaunimas susirūpinęs ir susijaudinęs dėl karo Vietname. Jis nenutiks, kol ten bus liejamas vietnamiečių ir amerikiečių kraujas.

Dar tokių prajovų pasaulis nebuvo girdėjęs: vokiečiams buvo mūsų vyriausybė beveik už dyką atidavus tūkstančius bombų, kad jie iš jų pasidarytų laukams trašų!

Tik mūsų "laimė", girdi, kad vokiečiai nesiskubino bombas paversti trašomis ir laikė jas į sandėlius sukrovę. Dabar mes perkame jas atgal, užmokėdami daugiau kaip dešimt kartų daugiau!

Koks baisus vyriausybės pasityčiojimas iš amerikiečių blaivaus proto!

Prancūzai pirmutinai susiprato. Jie reikalauja, kad mūsų šalies okupacinė armija iš jų žemės išsikrausty. Jie teisingai argumentuoja: Šios militarinės amerikiečių bazės Europos kraštuose paverčia juos puikiu taikiniu. Pav., tegu kyla atominis karas. Dar didelis klausimas, ar kam nors pasisektų sėkmingai paskirti Amerikos žemę ir paberti ant jos miestų atominių bombų, bet minėti kraštai (jų tarpe ir Prancūzija) ten pat panosėje.

Tą pavojų tegalima pašalinti amerikiečių bazes uždariant ir jų armijas kuo greičiausiai iškraustant iš Europos.

Anksčiau ar vėliau panašiai pagalvos ir kitos Vakarų Europos šalys ir paprašys amerikiečius su savo bazėmis ir armijomis išsikraustyti.

Aną dieną niujorkiečių jaunuolių prieškarinėje demonstracijoje buvo keletas transparentų su tokiu patarimu mūsų armijos "gyfams," kurie sėdi Pentagone ir dirguoja karą: "Važiokite į frontą ir mirkite kartu su mūsų vyrais."

Bostono menševikų laikraštis savo "informacijai" apie Lietuvą uždėjo antraštelę: "Naujas masinas pirma reikia sutaisyti." Cituojamas vieno Lietuvos veikėjo nusiskundimas dėl defektų žemės ūkio mašinose.

Tai, žinoma, labai bloga. Tie, kurie atsakingi už broką, turėtų būti patraukti atsakomybėn. Neabejoju, kad Lietuvos žmonės tuo pasirūpins.

Bet ar ne tas pats čia Amerikoje? Argi šiomis dienomis desėtkai tūkstančių automobilių negražinami gamintojams, kad juos pataisytų? Argi ne (Taša 5-me pusl.)

Pakistas gali suskilti į dvi valstybes

Daka. — Dabartinė Pakistano valstybė susiorganizavo 1947 metais, kada musulmonai atsiskyrė nuo Indijos. Dabar valstybę sudaro Vakarinis Pakistas, kuris užima 310,236 kvadratinės mylios ir turi 40,000,000 gyventojų, ir Rytinis Pakistas, kuris užima 54,500 kvadratinę mylių plotą ir turi 65,000,000 gyventojų.

Abudu Pakistanai prieina prie Indijos okeano ir ryšius palaiko tik vandeniui, nes sausumoje jie yra už 1,000 mylių vienas nuo kito, jų tarpe yra Indija.

Dabar Rytų Pakistas reikalauja autonomijos, būtent:

(1) Sudaryti abiejų Pakistanų federaciją, kurioje centralinė valdžia tik kontroliuotų ginkluotą jėgą ir užsienio politiką.

(2) Federacijos parlamentas turi būti išrinktas nuo gyventojų skaičiaus.

(3) Finansinius reikalus privalo tvarkyti atskirai abidvi federacijos dalys.

(4) Abidvi federacijos dalys privalo atskirai vesti užsienio prekybą.

(5) Taksais abidvi federacijos dalys turi dalintis, bet viena kitai negali uždėti taksų.

(6) Rytų Pakistanas turi turėti armijos arba milicijos atskirus gynybinius dalinius.

Dabartinis Pakistano prezidentas fieldmaršalas Mohammedas Ayubas Khanas mano, kad jeigu vykdytų Rytų Pakistano reikalavimus, tas vestų prie atskirų valstybių, nes parlamente daugumą turėtų Rytų Pakistanas. Jis bile kada galėtų atsimesti nuo Vakarų Pakistano.

Vakarų Pakistanas rubėžiujasi su Persija, Afganistanu, Kinija ir Indija. Rytų Pakistanas susieina su Indija ir Burma.

30,000 JAV KARIŲ I VIETNAME

Washingtonas. — JAV Karo departamentas praneša, kad dar 30,000 lavintų karių ir specialistų bus paimta iš Vakarų Vokietijos ir siunčiama į Vietnamą.

Neseniai iš ten paėmė 15,000 ir "laikina" pasiuntė į Vietnamą.

KURDAI REIKALAUJA AUTONOMIJOS

Beirutas. — Kurdai pareikalavo, kad Irako valdžia ištrauktų iš jų teritorijos armiją, paluosuotų kurdus politinius kalinius ir kurdams suteiktų pilną autonomiją.

Priešingai, jie ketina pradėti militarinius veiksmus prieš Irako armiją.

IŠ VISO PASAULIO

Washingtonas. — Prieš 6 mėnesius Pietų Vietname žuvo negras kareivis Milton Lee Olive, 19-kos metų amžiaus, kada jis gelbėjo amerikiečių karininką.

Dabar prezidentas iteikė jo tėvui garbės medalį.

Havana. — Kubos premjeras Castro sako, kad nors JAV ir kenkia Kubai, bet Kuba daro didelį progresą pagerinime žmonių gyvenimo.

Roma. — Aerodrome iškilmingai buvo pasitiktas TSRS Užsienio ministras A. Gromyko, kuris Italijoje bus apie savaitę laiko.

Ottava. — St. Lawrence Seaway korporacija pakels kainą laivams už plaukiojimą jūrkeliu. Iki dabar mokėjo po 90 centų už toną, o dabar bus jau \$1.

Dallas, Texas. — Baisios lietaus ir vėjo audros metu žuvo 6 žmonės. Vandens iškrito beveik 8 coliai. Nuostoliai labai dideli.

Roma. — Paminėta 2,719 metų nuo Romos įsteigimo.

Maskva. — TSRS erdvių užkariavimo jėgos iššovė 115-tą "Kosmoso" satelitą.

Detroitas. — Ford Motor Co. įsakė Fordo automobilių pardavinėtojams, kad jie pataisytų 30,000 "Ford" ir "Mercury" 1966 metų automobilių. Sakoma, kad su jų stabdžiais yra keblumų.

Maskva. — Iš 57 projektų Lenino paminklui dar ne vieno komisija neužgyrė. Planuojama Kremliuje pastatyti Leninui paminklą 1967 metais 50-ties metų revoliucijos sukakties progą.

Canberra, Australija. — Tarpparlamentariame susiažiavime Tarybų Sąjunga protestavo prieš Jungtinių Valstijų intervenciją į Vietnamą.

Delaware City, Del. — Atlpaukė vokiečių naujas prekybinis laivas "Naess Norseman", 72,000 įtalpos.

Saigonas. — Balandžio 18 dieną JAV bombonešiai bombardavo geležinkelį tik 15 mylių nuo Hanojaus.

Londonas. — 80 darbiečių parlamento narių kritikuoja Wilsoną už rimimą JAV intervencijos Vietname.

Roma. — Sustreikavo 60,000 daktarų.

Apie naujus įvykius Pietų Vietname

Saigonas. — Dalato mieste, 145 mylios nuo Satgono, vietnamiečiai akmenimis užmušė policininką, o Pietų Vietname kareiviai nušovė tris studentus ir daug sužeidė. Susirėmimai įvyko, kada studentai demonstravo ir reikalavo, idant Ky pasitrauktų iš valdžios, o Jungtinės Valstijos ištrauktų iš Vietnamo savo jėgas.

JAV karo priešininkai, vadovaujami kunigo A. J. Muste, buvo atvykę į Saigoną reikalauti baigti karą. Kada jie ėjo prie JAV ambasados, tai policija juos suėmė ir ištremė. Jie išvyko į Hongkongą.

Mūšiai su Pietų Vietnamo liaudiesiais eina Saigono priemiestyje. Miesto gyventojai jau mato, kaip sprosta bombos ir mortirų sviediniai

Danage, Bihn Dinhe, Bac Lieu, Da Late ir eilėje kitų miestų įvyko demonstracijos. Demonstrantai nešiojo plakatus su obalsiais: "Šalin užsienio imperialistų armiją... Jankiai, važiuokite namo... Laukan amerikiečius iš Vietnamo žemės!"

Sydney, Australija. — Iki dabar Pietų Vietname buvo 1,300 Australijos kareivių. Dabar Australija dar siunčia 3,200.

Washingtonas. — Senatorius J. W. Fulbrichtas, Senatino Užsienio Reikalais Komiteto pirmininkas, sako, kad Senatas padarė didelę klaidą, kada 1964 metais davė galią prezidentui Johnsonui vesti karą Pietų Vietname. Jis sako, kad Johnsono politika gali uždegti Trečiąjį pasaulinį karą.

Respublikonas kongresmanas G. R. Fordas kritikuoja Johnsoną už karo taktiką Vietname. Jis reikalauja, kad prezidentas ir Pentagonas pasakytų JAV žmonėms, kaip tikrai dalykai yra Vietname.

JAV Gynbos sekretorius R. McNamara pasakojo, kad JAV jėgos Vietname nėra stovos bombų, kaip kur jų buvo nepakankamai, nes jos nebuvo tvarkiai paskirtos. Jis sakė, kad ateityje ten bus labai didelių mūšių.

Mirties stovykla paversta muziejumi

Buchenwaldas. — Iš visų hitlerininkų koncentracijos stovyklų Buchenwaldo buvo baissiausia ir didžiausia. Hitlerininkai joje nuo 1937 iki 1945 metų suaukino milijonus žmonių.

Ne vien jie visaip kankino žmones, daugybėje pečių masiniai juos degino, nacių daktarai darė žvėriškas praktikas, bet net nuludavo nuo aukų odą ir iš jos gamino lempų gaubtus (abažurus).

Buvusi baisioji kankinimų stovykla yra Vokietijos Demokratinės Respublikos

(Rytų Vokietijos) teritorijoje. Nei jos valdžia, nei pasaulio žmonės, ypač, kurie kovoja už taiką, nenori pamiršti tų baisybių, nes jos pasikartotų, jeigu Vakarų Vokietijos, su kitų imperialistų pagalba, revanšistai išgalėtų. Todėl Rytų Vokietija Buchenwaldo stovyklą paverė į muziejų.

Jos centre pastatytas paminklas, kuriam projektą paruošė Fritz Cremeris.

Įsteigimas muziejaus nepatinka Hitlerio generolams ir jų sėbrams, kurie laisvai gyvena Vakarų Vokietijoje.

GOMULKOS KLAUSĖSI 200,000 ŽMONIŲ

Poznanė, Lenkija. — Poznanėje buvo surengtas masinis susirinkimas, kuriame kalbėjo Lenkijos vadas Vlado slavas Gomulka. Iš 425,000 gyventojų, susirinko virš 200,000 pasiklausti jo prakalbos.

Lenkijos katalikai buvo surengę prakalbas su pamaidomis, kur kalbėjo kardinolas Wyszynskis, bet žmonių susirinko tik 50,000.

New Delhi.—Indijos premjeras Indira Gandhi sako, kad vėl blogėja Indijos ir Pakistano santykiai.

Saigonas. — Pietų Vietnamo policija patvarkė, kad korespondentai turėtų ginklų.

MANSFIELD APIE KARĄ VIETNAME

Washingtonas. — Senatorius Mike Mansfield sako, kad Jungtinės Valstijos militariniai negali nei laimėti, nei pralaimėti karo Vietname. Jis gali būti labai ilgas ir kruvinas.

Bet JAV gali karą pralaimėti politiniai, nes Pietų Vietname generolai ėdasi už valdžią, žmonės yra prieš karą, todėl karą reikia baigti susitarimo keliu.

Washingtonas. — JAV suteikė Indonezėjai \$8,200,000 paskolos, kad galėtų nusipirkti 50,000 tonų ryžių.

Bagdadas. — Irako valdžia prašo TSRS militarinės pagalbos.

Pietų Vietnamo laivakroviai sudavė smūgį JAV jėgoms

Washingtonas. — Pietų Vietnamo prielaukose, daugiausiai Da Nango, laivakroviai sulaukė iš 126-ųjų transporto laivų ginklų, amunicijos ir kitų reikmenų iškrovimą.

Tai buvo netikėtas įvykis prezidentui Johnsonui ir Gynbos sekretoriui McNamarai.

Dabar JAV užsienio žvalgyba sako, kad tai rezultatai Trijų kontinentų suvažiavimo, kuris prieš kelis mėnesius įvyko Havanoje Kuboje.

Tame suvažiavime dalyvavo virš 600 delegatų ir 82 šalių. Jis išleido pareiškimą, kuriame kvietė visu šalių laivakrovius atsisakyti iškrauti iš laivų ginklus, amuniciją ir kitas reikmenis JAV militarinėms jėgoms.

Rezultate vietnamiečių atsakymo iškrauti, JAV ir

vo pritrūkę ginklų ir amunicijos. Paskui JAV ir Pietų Vietnamo militariniai vadai prie laivakrovių darbo pastatė kareivius.

Saigonas. — Nuo balandžio 6 dienos JAV bombonešiai ant pusės sumažino bombų vartojimą prieš vietnamiečius, sako JAV karininkai.

Pirmiau kiekvieną dieną bombonešiai numesdavo ne mažiau 1,000 bombų.

Redwood, Calif. — Šis miestas turi 56,300 gyventojų. Gyventojai renka parašus, kad sulaukėtų gaminių napalmo, ant kurio užsakymą gavo United Aircraft Co.

Napalmą JAV vartoja deginimui Vietname namų, miškų, o lėktuvai prieš liaudiesius.

JAV BOMBARDAVO ELEKTROS JĖGAINĖ

Saigonas. — Dideli Jungtinių Valstijų bombonešiai atsikrudo nuo lėktuvnešių ir numetė 15 bombų po 1,000 svarų į Uongbio elektros gaminimo jėgaine.

Jėgaine yra tik 14 mylių nuo svarbios Haiphongo prielaukos. Lakūnai sako, kad jėgainei padarė daug žalos.

VAKARU VOKIETIJOJE 150,000 PROTESTAVO

Bona. — Vakarų Vokietijoje įvyko protestai prieš karą Vietname ir prieš atominius Bundeswehro fabrikius.

Demonstracijos įvyko Bonoje, Lubece, Esene, Heidelberge, Hamburge ir eilėje kitų miestų. Dalyvavo daugiau 150,000 vokiečių.

VĒLIAUSIOS ŽINIOS

Maskva. — Lenino vardo premijų komitetas apdovanojo premija piešėją Sergejū Gerasimovą. Jis 1964 metais mirė. Taipgi apdovanojo eilę artistų, dainininkų, ir inžinierių, kurie pagaminavo erdvių laivus.

Lenino vardo premija pinigais yra \$8,250.

Turinai, Italija. — Fiat Co. sutinka pastatyti tarybinėje Ukrainoje fabriką, kuris per metus galėtų pagaminti 150,000 keleivinių automobilių.

Saigonas. — Balandžio 17 dieną JAV virš Siaurės Vietnamo neteko 3 bombonešių.

Bardstown, Kentucky. — Sukako 170 metų, kai šioje valstijoje jau gamina Bourbon degtines.

Bona. — Vakarų Vokietija ir Prancūzija tariasi militarinių jėgų reikalais.

Paryžius. — Prancūzija nustatytu laiku išvarys iš savo šalies kitų šalių NATO militarines jėgas.

Kairas. — Inžinieriai pramuša dykumoje gilius šulinius ir iš jų gauna vandens laukų aprėkimui.

Pekinas. — Kinijos vyriausybė atmetė JAV vado džiūs pasiūlymą apsikeisti mokslininkais ir tyrinėtojais, kaip nenuoširdų.

Kinai sako, kad JAV po apsikietimo skraiste nori pasiūsti į Kiniją šnipų ir diversantų.

Washingtonas. — Čionai diplomatai mano, kad Pietų Vietnamo premjeras Ky neilgai išsilaisvys valdžioje. Pentagonas paskelbė, kad Pietų Vietname JAV jau neteko 3,050 karininkų ir kareivių, užmuštais, o iki 1966 metų pabaigos bus ne mažiau 6,000 užmuštų.

New Delhi. — Indija pradavė Nepalio karalystei 15,000 tonų kviečių.

Pekinas. — Indonezijos ambasadorius išvažiavo.

EXTRA!

Oklahoma. — Balandžio 21 dieną didelis transportinis lėktuvas susikūlė į kalną Texas valstijos pasienyje. Lėktuvas vežė tik baigtus lavinti 92 kareivius, kurie būtų pasiūsti į Vietnamą, ir turėjo 6 įgulos narius.

Iš visų beliko gyvais tik 17 žmonių, kurie baisiai sužeisti ir ne visi išliko gyvais.

L A I S V E

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Pergalė!

MES MANOME, KAD skaitytojai jau bus perskaitę praėjusiame "Laisvės" numery raštą — "Sveturgimiams Ginti Komiteto pirmininkės pareiškimą". Ten profesorė Louise Pettibone Smith, kuri yra minėto komiteto pirmininkė, atskleidžia įdomią istoriją ryšium su šio Komiteto kova už savo gyvybę.

Komitetas, kuris oficialiai vadinasi American Committee for Protection of Foreign Born, dirba labai naudingą darbą, padėdamas tiems sveturgimiams, kuriuos valdžia be jokio reikalo persekioja, apginti savo interesus.

Prieš tryliką metų JAV Justicijos departamentas paskelbė, jog šis komitetas esąs "komunistų fronto organizacija" ir dėl to kaip toks turįs registruotis, pateikiant valdžiai visus duomenis apie savo narius, finansus, veiklą, etc. Toks registravimas, žinoma, būtų reiškęs, kad komitetas priima tuos kaltinimus, kuriuos valdžia jam primate, kad jis neišitikimas JAV, kad jis atlikdintįs blogus darbus.

Komitetui teko pasirinkti vieną iš trijų: (1) registruotis, (2) likviduotis, (3) kovoti su valdžia, parodant, kad McCarrano įstatymas, pagal kurį pažangios organizacijos verčiamos registruotis, yra nekonstitucinis, ne amerikinis — pavojingas mūsų krašto žmonėms!

Komitetas, kaip žinia, nusitarė laikytis trečios išeišties, pasirinko kovą už savo gyvybę, kovą už visų amerikiečių laisvę, kovą prieš Justicijos departamentą, kuris siekia Komitetą pasmaugti.

Per tryliką metų tęsėsi kova (žinoma, visų pirmiausia — teismoje). Kiek energijos, kiek turto, kiek brangaus laiko teko Komitetui išleisti, vedant šią kovą! Dosi visuomenė stoji Komitetui talkonaukoms teismųbylinėjimui iškaščiams padengti. Drąsus, ryžtingi juristai-advokatai stoji talkon. Visos jėgos buvo sutelktos Justicijos departamento užmačioms nugalėti.

Na, ir, štai, Justicijos departamentas praneša, kad **jis panaikins reikalavimą, kad Komitetas registruotųsi!** Vadinasi, prokuroras Katzenbach šiuo žygiu pripažįsta, jog šis komitetas nėra blogas, nėra jokio fronto organizacija. Jis pripažįsta, jog McCarrano įstatymas yra netikėtas, blogas.

— 0 —

BET JEIGU TAIP, jeigu McCarrano įstatymas yra antiamerikinis, nekonstitucinis, tai kodėl dabar, juo pasiremdamas, prokuroras Katzenbach puola Du Bois klubus, jaunų žmonių, daugiausiai studentiško jaunimo atstovus-veikėjus? Nejaugi prokuroras mano, kad jis priwers jaunus žmones pripažinti prie to, ko jie nepadarė, kuo jie nėra? Klysta jis, taip manydamas.

Du Bois klubai neišlaikys kovoje tol, kol prokuroras neištrauks kaltinimų prieš juos. Du Bois klubai kovos panašiai, kaip kovojo Komitetas Sveturgimiams Ginti, ir mes galime būti tikri, kad jaunimas laimės, kadangi jis teisus!

Tuo pačiu kartu, žinoma, kiekvienas galvojantis žmogus privalo padėti Du Bois klubams kuo greičiau pasiekti pergalę.

— 0 —

AR GI ŠI KOMITETO pergalė nėra panaši į Lietuvos Literatūros Draugijos ir Lietuvos Darbininkų Susivienijimo pergalę prieš Justicijos departamentą 1957 metais?

Kaip žinia, 1953 m. Justicijos departamentas, kurio sekretorium — prokuroru tuomet buvo Brownelis, paskelbė, būk LLD ir LDS "subversyvės" organizacijos ir kaip tokios privalo registruotis. Tuomet mūsų organizacijoms pasiliko tik vienas teisingas kelias: **reikalauti, kad Brownelis ištrauktų jas iš savo "juodos knygos", iš "subversyvių organizacijų sąrašo".**

Lietuviškųjų "vaduotojai", kurių skundais ir insinuacijomis Justicijos departamentas patikėjo, džiaugėsi. Jų spauda skelbė, būk dabar jau nebeliks pažangiojo lietuvių judėjimo — jis būsias sunaikintas.

Mūsų veikėjai vadovai ir dauguma narių spiovė ant skundikų ir pasakė: Mes kovosime už savo organizacijų vardą ir garbę, kovosime prieš McCarrano įstatymą ir reikalavimą, kad prokuroras ištrauktų savo kaltinimą prieš jas.

Buvo eita į teismus, buvo šaukiami mitingai, priimamos rezolucijos-reikalavimai, kad prokuroras atšauktų savo kaltinimą mūsų garbingoms organizacijoms. Pralaimėjus viename teisme, buvo eita į kitą — net ir į patį Aukščiausią šalies teismą.

Na, ir Brownelis buvo priverstas nusilenkti, pripažinti, kad jis "klaidą padarė", ir tai užtikrino mūsų organizacijoms pergalę.

— 0 —

SVETURGIMIAMS GINTI Komitetą, šios pergalės proga, nuoširdžiai sveikiname! Dabar jis, esame tikri, galės ir vėl visas savo jėgas panaudoti gynybai puolamų sveturgimių — tarp kurių yra mūsų redakcijos narys Ant. Bimba, Joseph Sherman ir kiti.

Kas ką rašo ir sako

LIETUVOS ŽEMES ŪKIO DARBUOTOJŲ PASITARIMAS

Š. m. 15-16 d. Kauno sporto haleje įvyko didžiulis Tarybų Lietuvos žemės ūkio darbuotojų pasitarimas. Dalyvavo apie keturi tūkstančiai žemės ūkio darbuotojų.

Jie tarėsi, kaip dar aukščiau pakelti Lietuvos žemės ūkį. Praėjusiais metais derlius Lietuvoje buvo didelis: vyriausybė ir visa liaudis nori, kad šiemet derlius būtų dar didesnis, dar gausesnis, negu pernai.

Kaip žinia, šiuo metu Lietuvoje traktoriai jau "maršuuoja" po Lietuvos lygumas. Kolūkiečiai jau pasirenge sėjai.

J. PALECKIO DIALOGAS SU AMERIKIEČIAIS

Kaip jau buvo rašyta, Justas Paleckis nuvyko į Australijos sostinę Kanberą miestą dalyvauti Tarp-parlamentarinės sąjungos konferencijoje. J. Paleckis ten vadovavo Tarybų Sąjungos delegacijai.

Pasirodo, jam, kaip tarybinės delegacijos pirmininkui, teko ten nemažai laiko praleisti kalboms. Turėjo jis dialogą ir su JAV delegacijos nariais. Prašome paskaityti, ką apie tai rašė Tarybų Lietuvos žinių agentūra ELTA:

Tarp-parlamentinės sąjungos politinių problemų, tarptautinio saugumo ir nusiginklavimo komisijos posėdyje prasidėjo diskusija dviem klausimais dėl revanšistinių VFR valdanciosios viršinės kėslų.

JAV agresiją prieš Pietryčių Azijos tautas griežtai pasmerkė Tarybų Sąjungos, Lenkijos, Jugoslavijos, Čekoslovakijos, Indijos, Mongolijos, Italijos, Japonijos ir Australijos parlamentarinių grupių atstovai.

Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas J. Paleckis pareiškė: "TSRS Parlamentinė grupė yra tos nuomonės, kad, siekiant pagerinti tarptautinę padėtį, reikia padaryti galą JAV agresijai Vietname, išvesti iš Pietų Vietnamo visą Amerikos ir kitų užsienio šalių kariuomenę, suteikti vietnamiečiams tautai galimybę pačiam spresti savo vidaus reikalus."

J. Paleckis pareiškė, kad reikia sudaryti nebranduolinių zonos įvairiose pasaulio rajonuose, likviduoti užsienio karines bazes svetimosse teritorijose, išvesti užsienio kariuomenę iš šių teritorijų ir imtis kitų priemonių, kurios atitinka tautų interesus.

Būtų labai pavojinga sieti vilčius susiprinti regionalinį saugumą su tokiu agresyviu bloku, kaip NATO ir SEATO, veikla, pareiškė Tarybų Sąjungos atstovas.

JAV atstovas gynė Amerikos kariuonos veiksmus Vietname.

J. Paleckis, paėmęs žodį antrą kartą, davė jam prideramą atkirtį.

Tarp-parlamentarinė sąjunga, aišku, neturi įsakomosios jėgos kitoms šalims, ką jos turi daryti. Tai daugiau mažiau pasikalbėjimų seimeliai, nors tie "pasikalbėjimai" kai kada esti gan aštrūs.

Minėta konferencija baigėsi, ir reikia manyti, kad Lietuvos prezidentas jau bus grįžęs į Vilnių.

VILNIEČIŲ SUVAŽIAVIMAS

Š. m. gegužės 1 d. Čikagoje įvyks "Vilnės" laikraščio kooperatyvo pajininkų (šerinkinkų) metinis suvažiavimas. Jau dabar draugai čikagičių laikraščio rašoma apie tai. Raginami pajininkai ir svečiai dalyvauti suvažiavime; raginami skaitytojai sveikinti suvažiavimą su dovanėlėmis.

"Laisvės" skaitytojai, be abejonės, kaip kas metai, taip ir šiemet sveikins vilniečių suvažiavimą.

L. JONIKAS APIE CIA

Čikagičių "Vilnyje" L. Jonikas rašo:

Amerikoje yra toks padaras kaip Central Intelligence Agency. Tai yra tokia slaptųslapčiausia šnipavimo ir subversijos federalinė agentūra, jog ir Kongresas nežino, kiek simtų milijonų dolerių per metus išmokama iš valstybės išdo.

Ir jos užduotys įvairiausios. Nesivaržoma — "kur reikia" — papirkinėjimų, kyšių, o kartais net kidnapinimų.

Apie prieš porą metų Indonezijos aukštam valdininkui mūsų žvalgyba pasiūlusi penkis milijonus dolerių, kad tą šalį pakreiptų į Vakarų pusę.

Dabar kyla kitas tarptautinis skandalas Japonijoje.

Tarybų Sąjunga iškėlė kaltinimą, kad vienas mūsų žvalgybos (CIA) narys kėsinosi kidnapinti tarybinės ambasados Japonijoje sekretorių Georgį Pokrovskį. O buvo taip:

Į apartinį namą, kuriame butą nuomojo Pokrovskis, atsikėlė ir minimas žvalgybininkas. Atsikėlė ir "susi-pažino" su tarybiniu diplomatu.

Kartą susitikę namo kieme, žvalgybininkas simulavo neva jį ištikęs širdies priepuolis ir paprašė Pokrovskį nuvesti jį į jo butą.

Ten žvalgybininkas greitai "pagijo," o bute radosi kiti du žvalgybininkai.

Sako, tarybinis diplomatas vos ištrūko. Ir dėl to dabar telegrafo vielos įkaitusios "iki raudonumo."

ANTANAS SODEIKA
Lietuviškos operos veteranas

Nauji raštai

Leidiny apie įžymų Lietuvos darbo liaudies vadą

Mano rankas pasiekė šiomis dienomis Lietuvoje gražiai išleista knyga "Karolis Požėla." Tai knyga apie taurų, šviesų lietuvių tautos sūnų, kurį smetoniniai-klerikaliniai fašistai kartu su Čarnu, Giedriu ir Greifenbergeriu 1926 metų gruodžio 27 d. sušaudė. Tai knyga apie bebaimį kovotoją, kuris eidamas mirtį nuo buodelio kulkos rašė draugams: "Draugai! Dirbau kiek galėjau, mirštu už mūsų bendrą tikslą. Linkiu ir jums dirbti, dirbti, kovoti iki laimės!"

Dar daugiau: ši knyga yra neissemiamas šaltinis informacijos apie Lietuvą jos liaudies kovą su savo išnaudotojais ir pavergėjais tais ankstyvaisiais taip vadinamos "nepriklausomybės" laikais, nuo 1918 metų iki 1926 metų pabaigos. Iš tikrųjų, be įdomios, V. Kapsuko parašytos Karolio Požėlos biografijos, knyga susideda iš paties Požėlos raštų: pranešimų, korespondencijų, laiškų, straipsnių. Gal net daugiau nei go iš biografijos apie šį kovotojo gyvenimą ir veiklą tais rūšiais laikais žinome iš jo paties raštų. Jie tokie trumpi, dalykiški, aiškūs! Juose kiekvienas žodis, kiekvienas sakinykas nors reiškia, ką nors pasako. Pav., skaitai jo aprašymą apie tais laikais Lietuvoje reakcijos siautėjimą ir užspringstį susijaudinimą, neapykanta klerikaliniams budeliams.

"Tur būt, niekur taip plačiai nėra praktikuojama siaubingiausias suimtujų darbininkų ir valstiečių kankinimas" rašė Požėla, "kaip Lietuvoje, kur kataškų dvasininkija — uolus jėzuitų mokiny — puikiai išisavino viduramžių inkvizitorijų metodus."

Tas dvasininkijos viešpatavimas gimė jūroje nekalčiai pralieto liaudies kraujo. Pasiklausykime:

"Pirmieji buržuazinės Lietuvos respublikos mėnesiai — 1919 metais — pasižymėjo daugelio simtų darbininkų ir valstiečių sušaudymu. Tūkstančiai suimtų, simtai išplakty valstiečių ir bernų, dešimtys išprievartautų jaunų darbininkų ir valstiečių, siaubingiausias tyčiojimas iš 'nuteistųjų' sušaudyti — visa tai nublanksta prieš tuos darbininkų kraujo upelius, kurie liejosi taip nepaprastai sunkiais darbininkų klasei ir valstiečiams metais..." (227-228 psl.).

Pav., "Zemaitijoje veikė dvarininkas Plechavičius. Jo yra sušaudyta apie 200 darbininkų ir valstiečių. Vien Sedos valsčiuje jis sušaudė 30 darbininkų." Arba: "Panevėžio rajone užregistruota 140 sušaudymų atvejų... Kupiškėje ir jo apylinkėse buvo sušaudyta 24, kankinta 105 asmenys, išprievartauta 7 mergaitės" (242 psl.).

Didžiama Požėlos raštų paimti iš tais laikais eju sių leidinių — "Tiesa," "Komunistas," "Darbininkų Atstovas," "Kareivių Tiesa" ir kt., bet daugelis spausdinami pirmą kartą, iš rankraščių. Jų surinkimas, su-

redagavimas ir sutvarkymas buvo nelengvas darbas. Jį atliko R. Šarmaitis ir J. Lebedys. Tai tikrai puikiai atliktas darbas.

Bet grįžkime prie tų raštų autoriaus. "Pratarmėje" skaitome:

"Lietuvos revoliucinio judėjimo istorijoje Karolis Požėla yra žinomas kaip viena šviesiausių asmenybių. Savo ištikimybe marksizmo-leninizmo idėjoms, savo pasiaukojama kova už darbo žmonių reikalus jis nusipelnė liaudies numylėtinio vardo."

Karolis Požėla yra vienas Lietuvos Komunistų Partijos organizatorių ir vadovų, nuo 1921 m. Centro Biuro, nuo 1922 m. Centro Komiteto sekretorius. Tame poste jis ir žuvo nuo fašistų kulkos 1926 metų pabaigoje" (3 psl.).

Bet apie K. Požėlos kilmę Požėlos daug plačiau randame knygon idėtoje Vinco Kapsuko parašytoje Požėlos biografijoje. Sužinome, kad Karolis Požėla gimė 1896 m. vasario 17 d. didžiulaukių, turtingų ūkininkų šeimoje, Žemielio valsčiuje, Bardiškių kaime. 1915 metais baigė Mintaujos gimnaziją. Tais pačiais metais įstojo Tartų universitetan, medicinos fakultetan ir ten išbuvo iki 1918 metų pradžios. Dar moksleiviui tebebudamas (1914 m.), pasak Kapsuko, Požėla jau buvo socialistiškai nusistatęs. O 1916 m. gale jis jau buvo išrinktas Rusijos Socialdemokratų (bolševikų) Siaurės Baltijos Organizacijos Centro Biuran, ir jo žiniai-priešūrai buvo pavesta nelegali spauštuvė. Ir, žinoma, su kitais trimis jaunais draugais (J. Janoniu, Rekašiumi ir Rimša) būna sulaukytas ir įmestas į kalėjimą, iš kurio išeina tik jau po 1917 metų Vasario revoliucijos, kurioje buvo nuverstas caras.

Toliau:

"1917 metais ir 1918 metų pradžioje Karolis dirba Dorpate partijos ir Tarybos darbe. Kaip bolševikų partijos kandidatas, jis buvo išrinktas ir į Dorpato Darbininkų ir Kareivių Atstovų Tarybą. Pilnai pritarė jis Spalio Revoliucijai ir aktyviai dalyvavo, ją vykdam, ypatingai Dorpato lietuvių tremtinių tarpe" (19 psl.).

1918 m. jis pribūna į Lietuvą, į savo gimtinę, ir ten "jis tuoj pasidarė centru, į kurį pradėjo kauptis visos apylinkės gvyntojai." Jis dalyvauja pirmajame Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų Partijos suvažiavime Vilniuje (20 psl.). Paskui partijos pavestą darbą dirba Joniškėlyje, Šiauliuose, Birzuose ir kitur, kur tik partija pasiunčia. Vėliau, "jo rūpesčiu išleidžiami pirmieji laikraščių "Tiesos" ir "Kareivių Tiesos" numeriai," o "1920 m. gale... įrengta didelė nelegali partijos spauštuvė" (25 psl.). Vadinasi, Karolis jau dirba laisviu svarbiu ir atsakingu darbus. Taip, jog "greitai K. Požėla pasidaro populiariausiu Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto nariu," ir "tai jis pasiekė

begalinu atsidavimu partijos darbui, mokėjimu prieti pri kiekvieno draugo ir draugės, dideliu nuoširdumu ir draugiškumu, pagaliau, sugebėjimu geriau už kitus Lietuvos draugus taikyti bolševikų strategiją ir taktiką" (27-28 psl.). Ir, žinoma, keliais atvejais jis būna areštuojamas ir kalinamas. 1922 m. pabėga iš kalėjimo, tik trumpai pabūna Tarybų Sąjungoje, vėl grįžta į Lietuvą ir "vėl stūja prie vadovaujamo darbo."

Tarybų Sąjungoje V. Kapsukas ir Z. Angarietis, Lietuvoje — Karolis Požėla, štai Lietuvos Komunistų Partijos šaunioji vadovybė tais baisiaisiais klerikalų viešpatavimo laikais.

Tai toks buvo šio tauraus liaudies vado ir kovotojo gyvenimas. Atsiminkime, kad jį fašistai sušaudė pačioje jaunystėje. Nebuvo veltui jo pasiaukojimas Lietuvos darbo liaudies kovai už laisvę ir naują rytą. Sušaudydami K. Požėlą ir jo tris draugus ir bendražygius mirtinieji liaudies priešai tartum pasirašė ir savo viešpatavimui mirties dekretą. Vos keturiolikai metų prabėgus klerikalinis - fašistinis brudas tapo iš Lietuvos išsklūstas visiems laikams. Šviesios idėjos neįkandamos nekiečiausioms kulkomis. Kaip tik tokias idėjas puoselėjo Karolis Požėla, kaip tik tokioms idėjoms jis paaukojo savo gyvybę.

Ši knyga yra puikus jo amžinai atminčiai paminklas.

A. B. Salietis

Lidijos karaliaus kapas

Turkijoje, 20 kilometrų nuo Sardu miesto, archeologai užtiko milžinišką kapą, pastatytą 700 metais prieš mūsų erą. Patalpos viduje yra apie 100 metrų ilgio kriptą, apvesta mūrosiena. Joje dešimt kartų pakartotas tas pats užrašas — "Gugu". Archeologai nusprendė, kad tai yra Lidijos karaliaus V. Gigeso kapas: asirų metraštininkas tą karalių taip pat vadina Gugu.

Pagal Herodotą, Gigesas karaliumi tapo neįprastu būdu. Jo pirmtakas, karalius kandalus, skulptoriui Gigesui liepė iškalti nuogos karalienės statulą. Tačiau karalienė įsimylėjo skulptorių ir įsakė šiam nužudyti jos vyrą. O pačiam atsisiėsi į sostą. Priešingu atveju Gigesui grėšė mirties bausmė. Gigesas nužudė Kandalų, vedė karalienę ir tapo Lidijos karaliumi.

Lidija kadaise buvo stiprų mažosios Azijos valstybė, kol jos nenukuriavo persai, o paskui — romėnai. Jos gyventojai daugiausiai vertėsi prekyba, ir bene pirmieji pasaulyje šalia prekybos kelių statė užkeigos namus. Į Gigeso kapą veda pakubomis padaryti laiptai. Matyt, tai bus romėnų, ieškusių karališkųjų turtų, darbas.

TSRS LAIKRODELIAI PLAUKIA Į ANGLIJĄ

Londonas. — Tarybų Sąjunga vis daugiau laikrodėlių prisiviečia į Angliją, nes užsienio prekybai reikalinga užsienio valiuta.

Sakoma, kad TSRS per metus pagamina apie 30-000,000 laikrodėlių.

J. Petronis

Monumentalus veikalas poetui Julii Janoniui atminti

Lietuvių kalbos ir literatūros institutas (Vilniuje), pagerbdamas pirmąjį proletarinį lietuvių poetą Julijų Janonį, kurio septyniadesimtąjį gimimo sukaktį šįmet mini Tarybų Lietuva, paruošė jo atminimui skirtą knygą. Tai bus Instituto darbų tęstinio leidinio „Literatūra ir kalba“ VIII-asis tomas. Jį leidžia leidykla „Vaga.“

Knygą sudaro trys skyriai: atsiminimai apie Janonį, jį liečiantį archyvinė medžiaga ir straipsniai, nagrinėjantys problemas, susijusias su poeto kūrybinu palikimu.

Stambiausias iš visų knygų skyrių — atsiminimai. Jie pradėti ankstyvosios poeto vaikystės metais ir baigiami paskutinėmis tragiškomis jo gyvenimo dienomis. Atsiminimus pateikė raštu arba papasakojo jų rinkėjai — Instituto rankraštyno vedėjai M. Grigaitytei — apie 80 asmenų. Tai poeto giminės, mokslo draugai arba žmonės, kuriems su poetu teko ilgiau ar trumpiau kartu gyventi, dirbti visuomeninį darbą, pažinti poeto gyventąją aplinką. Labai turiningas atsiminimų apie poeto vaikystę, jo tėvus, gimtinę parase J. Jašinskas, kartu augęs su Janonių vaikais, artimai pažinęs poeto tėvus. Apie Janonio gyvenimą Biržuose, kai jis mokėsi pradinėje ir keturklasėje mokykloje, pasakoja jo pirmasis mokytojas J. Protas ir artimiausieji draugai — V. Šlekys, A. Žukauskas, P. Trečiokas, K. Kiela, K. Snarskis ir kiti. Iš jų pasakojimų matyti, kokiomis sunkiomis sąlygomis Janonis kopė į mokslą, kaip giliai pergyveno pirmąją meilę. Visi, kas poetą pažinojo, pabrėžia jo nepaprastą gabumą, jo kuklumą, jo žmogiškąjį taurumą, kuris atsiskleidė jau pirmaisiais mokymosi metais. Biržuose poetas pradėjo ir savo kūrybinį darbą bei visuomeninę veiklą.

Naujas poeto biografijos puslapis atsiverčia jam nutvyrus į Šiaulius ir ten įstojus mokyti į gimnaziją. Čia jis sparčiai bresta kaip poetas ir kaip visuomenės veikėjas. Janonis nebesitenkina darbuote moksleivių tarpe, o pradeda veikti ir už mokyklos sienų — Užmezga ryšius su darbininkais, dalyvauja jų streikuose, platina revoliucinius atsisaukimus, kalba mitinguose, studijuoja marksistinę literatūrą. Šiauliuose Janonis susipažįsta su pažangių pažiūrų mergaite J. Rudzinskaite, vėliau turėjusia įtakos poeto likimui. Šiauliu laikotarpiu savo atsiminimus paskyrė S. Braišiškis, T. Stonis, M. Adomaitis, B. Kazlauskas, A. Šeputa ir kiti, mokėsi kartu su poetu ar su juo bendravę.

Baigus Janoniui Šiauliuose šešias gimnazijos klases, jo gyvenimo kelias staiga pasisuka nenumatyta kryptimi: pirmasis pasaulinis karas 1915 m. nubloškia poetą kartu su šimtais kitų moksleivių į tolimąjį Voronežą. B. Pranskus, V. Serbenta, M. Kundrotaitė-Balrusaitienė, Z. Zemaitis, P.

Biržys pasakoja, kaip Janonis Voroneže sukūrė marksistinę moksleivių kuopą, kaip plačiai dirbo revoliucini darbu, nė valandai ne užmiršdamas ir poeinęs kūrybos, skirtos darbo žmonių. Tokia savo veikla poetas užsitraukė klerikalų, kuriems buvo pavesta rūpintis Voronežan patekusių moksleivių, nemaloniai. Vengdamas galimo suėmimo, jis išvyko į Petrogradą.

Iš Petrogrado laikotarpio Eug. Tautkaitės, D. Budino, M. Peledžiūtės - Narvydienės, J. Kirlio, M. Poderio ir kitų asmenų atsiminimų galima apytikriai atkurti poeto gyvenimą tame mieste. Čia poetas ir mokėsi, ir visa energija atsidavė revoliucinei veiklai. Čia jį ištikio ir pirmosios nesekmės — kalėjimas, žandarų persekiojimas, tuomet nepagydomoji džiava... Petrograde poeto gyvenimo kelias baigėsi priešlaikine tragiška mirtimi. Vienas priešmirtinis Janonio laiškų — eilėraštis „Ave vita!“ — buvo skirtas mylimai merginai J. Rudzinskaitei. Apie šią taurią, mylinčią ir nesavanaudišką asmenybę, tragiškai, kaip ir Janonis, baigusią gyvenimą, atsiminimus parase O. Čvirkaitė-Lozoraitienė, S. Rimkevičiūtė-Rimdzienė, O. Nesavaite - Malašienė ir kitos ją pažinojusios draugės.

Šie visi niekur neskelbti atsiminimai papildomi atsiminimais iš ankstyvosio laikotarpio spaudos (daugiausia komunistinės ir ejuosios už Lietuvos ribų), kuri šiandien platesniam skaitytojų ratui sunkiai be prieinama (A. Dagilio, Butkų Juzės, El. Tautkaitės ir kt.).

Antrą knygų skyrių užima iki išol niekur neskelbta archyvinė medžiaga. Dalis jos yra tiesiogiai susijusi su Janonio asmeniu (jo laiškas „Žiburėlio“ draugijai pašalpos reikalui; P. Kurkullo — „Kovos“ laikraščio administratoriaus — laiškas, rašyti iš Amerikos poetu; Petrogrado Lietuvių studentų draugijos protokoliai, kuriuose minimas Janonis; Vitebsko miesto duma pažymėjimas, duotas Janoniui, išlaisvinus jį iš kalėjimo), kita dalis, kad ir mažiau siejas su poetu, pa-

deda geriau pažinti jo arsimuosius, kurių tarpe au-sistinė moksleivių kuopa, kaip plačiai dirbo revoliucini darbu, nė valandai ne užmiršdamas ir poeinęs kūrybos, skirtos darbo žmonių. Tokia savo veikla poetas užsitraukė klerikalų, kuriems buvo pavesta rūpintis Voronežan patekusių moksleivių, nemaloniai. Vengdamas galimo suėmimo, jis išvyko į Petrogradą.

Iš Petrogrado laikotarpio Eug. Tautkaitės, D. Budino, M. Peledžiūtės - Narvydienės, J. Kirlio, M. Poderio ir kitų asmenų atsiminimų galima apytikriai atkurti poeto gyvenimą tame mieste. Čia poetas ir mokėsi, ir visa energija atsidavė revoliucinei veiklai. Čia jį ištikio ir pirmosios nesekmės — kalėjimas, žandarų persekiojimas, tuomet nepagydomoji džiava... Petrograde poeto gyvenimo kelias baigėsi priešlaikine tragiška mirtimi. Vienas priešmirtinis Janonio laiškų — eilėraštis „Ave vita!“ — buvo skirtas mylimai merginai J. Rudzinskaitei. Apie šią taurią, mylinčią ir nesavanaudišką asmenybę, tragiškai, kaip ir Janonis, baigusią gyvenimą, atsiminimus parase O. Čvirkaitė-Lozoraitienė, S. Rimkevičiūtė-Rimdzienė, O. Nesavaite - Malašienė ir kitos ją pažinojusios draugės.

Šie visi niekur neskelbti atsiminimai papildomi atsiminimais iš ankstyvosio laikotarpio spaudos (daugiausia komunistinės ir ejuosios už Lietuvos ribų), kuri šiandien platesniam skaitytojų ratui sunkiai be prieinama (A. Dagilio, Butkų Juzės, El. Tautkaitės ir kt.).

Antrą knygų skyrių užima iki išol niekur neskelbta archyvinė medžiaga. Dalis jos yra tiesiogiai susijusi su Janonio asmeniu (jo laiškas „Žiburėlio“ draugijai pašalpos reikalui; P. Kurkullo — „Kovos“ laikraščio administratoriaus — laiškas, rašyti iš Amerikos poetu; Petrogrado Lietuvių studentų draugijos protokoliai, kuriuose minimas Janonis; Vitebsko miesto duma pažymėjimas, duotas Janoniui, išlaisvinus jį iš kalėjimo), kita dalis, kad ir mažiau siejas su poetu, pa-

Taip maždaug atrodo Lietuvos kalbos ir literatūros instituto paruoštoji knyga apie pirmąjį proletarinį lietuvių poetą. Greta V. Kubiliaus monografijos apie Janonį (1962) ir V. Žuko bibliografijos (1965), šis leidinys bus vienas stambiausių į naujų lietuvių literatūros mokslą apie Janonį, monumentalus paminklas poetu.

J. Petronis

Vilnius, 1966.III.26

J. GRIGIŠKIS

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Tarptautinė Moterų Sąjunga smerkia karą Vietname

Moteryų Tarptautinė Sąjunga už taiką ir laisvę pasiskelbė savo atsisaukimą, kurį pasirašė daugiau kaip 600 įžymių moterų iš 37 šalių. Šios moterys atstovauja visus pasaulio kontinentus.

Atsisaukimas ragina su laikyti skerdynes Vietname, ištraukti iš Vietnamo visas svetimų šalių militarines jėgas, sušaukti taikos konferenciją, paremtą 1954 metais Genevoje padaryta sutartimi.

Atsisaukimas buvo padarytas minimos sąjungos suvažiavimo, įvykusio 1965 m. Olandijos sostinėje Hagoje, nutarimu visais galimais būdais darbuotis, kad karas Vietname būtų sulauktas ir taika Azijoje atsteigtą.

Tame suvažiavime taip pat dalyvavo nemaži amerikiečių atstovai. Dabar šios sąjungos amerikinė sekcija irgi paselkė savo pareiškimą Vietnamo karo klausimu.

Moterys smerkia Johnsono administraciją už Siauriam Vietname bombardavimą ir karo plėtimą; ragina Johnsoną tiesioginiai tartis su Nacionaliniu Išlaisvinimo Frontu (Pietu Vietnamo partizanais), kaip greičiau karą baigti.

—:—

Ruošiami rinkimuose parenti taikos kandidatus

Šiais 1966 metais rudeniniai rinkimai bus labai svarbūs. Jie gali Johnsono administracijai suduoti skaudų smūgį.

Senatorius Morse teigia, kad demokratai gali prarasti apie 50 vietų kongrese ir keturias ar penkias vietas senate. Jis apgailestauja, kad Demokratų partija pavirtė į „karo partiją.“ Demokratai daug kalba apie taiką, bet kas savaitę vis daugiau užmuša žmonių.

10,000 iš Vietnamo grįžintų karstų prezidento Johnsonui gali sudaryti daug nesmagumo, sako sen. Morse.

Dabar už taiką kovojančios organizacijos renka parašus po atsisaukimu baigtį karą Vietname. Nori surinkti milijoną parašų ir nuvežti Washingtonan, kur

gegužės 14 ir 15 d. įvykis labai svarbi konferencija aptarti sekamus rudeninius rinkimus ir kuriuos kandidatus užgirti.

Visi kandidatai gaus tam tikrus užklausimus, kaip jie žiūri į karą Vietname. Tie kandidatai, kurie pasisakys už karo baigimą, gaus užgyrimą.

Taikos organizacijos indorsuos tik už taiką kovojančius kandidatus.

—:—

Vakarų Vokietijos vedybos paverstos preke

Daugiau kaip šimtas įvairiuose miestuose Vakarų Vokietijos agentūrų daro išvedybu metinių pajamų apie 20,000,000 dolerių. Tos įstaigos užsiima suradimu susituokimui kandidatus. Jos skelbia savo reklamas įvairiuose laikraščiuose ir turi gero pasisekimo.

Kadangi po karo daugiau kaip milijonas moterų tarp 35 ir 50 metų neturi vyrų ir nori susituokti, tai šios agentūros ir tokioms moterims gelbsti surasti vyrus.

Viena agentūra turi net 32 skyrius ir į savaitę išmoka skelbimams maždaug po \$2,500. Bet iš to ji daug pelno daro, nes per agentūros supiršiną susituokti mažai turi agentūraisumokėti.

Pasirodo, kad Vakarų Vokietijoje ir vedybos paverstos preke.

—:—

Vietnamo partizanų visur pilna

Saigono valdžia nusiskundžia, kad jai labai sunku, tiesiog negalima atpažinti partizanų, kurių pilna ir pačiame Saigone. Jie veikia sėkmingai net valdžios raliuose, taipgi ir tarp amerikiečių oficerių. Visur jų pilna.

Valdžios žmonės pasisamdami tarnus, kurių simpatijos vienai ar kitai pusei neįrodomos. Amerikiečiai oficeriai taipgi samdosi tarnus, kurių tarpe gali būti partizanams simpatikų. Tokiu būdu partizanai gauna iš savu žmonių slapto žinių iš valdžios įstaigų ir amerikiečių militarinių štabų.

Išbandyti tam tikri vaisiai, kurie akstina daug kalbėti, bet rezultatai nesągeriausi. Partizanų simpatikus vis tiek negalima atskirti nuo valdžios simpatikų. Jie moką labai gudriai užsimaskuoti.

JUGOSLAVŲ PLUOŠTAI

Jugoslavijoje pradėta gaminti dvi naujos sintetinių audinių rūšys.

Viena jų — retteksas — ne daug tesiskiria nuo įprastų neastų medžiagų, yra aktyva ir lengva.

Antroji — malonas — pradėta gaminti Skoplėje. Tas audinys ne tik nesiglamžo ir beveik nesitampo, jis dvigubai stipresnis už vilną ir nebijo nei rūgščių, nei spirito. Riebalai nepalieka žymių maloninėj palaidinukėj — tas audinys nesugeria riebalų.

Malonas naudojamas trikotažui, klimams, antklodėms ir dirbtiniam kailiui. Pagrindinė malono žaliava — nafta.

Štai kaip atsitiko...

Tėvyne Lietuva. Matau tave sapne. Kasdien galvoju apie tave. Tavo sūnus, kurį užauginau savo žemėje, dabar toli nuo tavęs, Australijoje, baigia savo gyvenimo dienas ir nori Tau, brangioji Lietuva, pasipaskoti savo vargus ir bėdas, kad žinotum, kiek Tavo nelaimingų sūnų ir dukterų klajoja po pasaulį ir nebetrūti galimybės sugrįžti.

1944 metais Mažeikių geležinkelio stotyje buvau įgrūstas į ešeloną ir per Rytprūsius išvežtas į Vokietiją darbams. Lyg vakar prisimenu — pro mažą priekinio traukinio langelį paskutinį kartą aš tau pasakiau: „Sudie, brangioji Lietuva...“

Vokietijoje — sunkus darbas prie geležinkelio. Maisto stoka. Ziurus vokiečių prižiūrėtojų elgesys. Nuolatiniai bombardavimai. Bet, tvirtas būdamas, visur atsilaikiau ir viską iškentėjau. Karui pasibaigus, padėtis pasikeitė. Visi svetimtariai, per prievartą suvežti į Vokietiją darbams, galėjo laisvai grįžti į savo kraštus.

Vieną anksčiau rytą, žinodamas, kad apie dešimtą valandą išeis svetimtaučiu traukinys Rytprūsium link nusukbėjau į geležinkelio stotį. Daugybė žmonių — prancūzai, italai, rusai, lenkai, ukrainiečiai. Turėdamas dar daug laiko, kol traukinys išeis, susiradau prie stoties vieta, kur būtų galima pailsėti ir užkasti. Neilgai man teko ilsėtis. Prie manęs priėjo gražiai apsirengęs vyriškis ir užklauė, ar aš nebūsiąs lietuvis esu ir laukiu traukinio grįžti į tėvynę.

Užsimezgė kalba. Buvo labai malonu sutikti savo tautietį, nes visą laiką dirčiau tarp svetimtaučiu, seniai nebuvau kalbėjęs lietuviškai, nematęs tautiečių. Išsipasakojau savo vargus ir pareiškiau džiaugsmą, galėdamas vėl laisvai jaustis ir grįžti į tėvynę. Tautietis pradėjo mane atkalbėti. Patikėjau jo suktais, melagingais žodžiais, visiškai nepagalvodamas, kad tai vienas iš „vaduotojų“, turis tikslą kuo daugiau tautiečių sulaukyti nuo grįžimo į tėvynę.

Traukinys Rytprūsium link išėjo. Vėliau šis tautietis nuvedė mane į lietuvių lagerį, iš kurio nebebuvo įmanoma grįžti į Lietuvą. Lageryje išbuvo apie ketverių metų. 1949 metais su pirmaisiais emigrantų laivais iš Vokietijos išplaukiau į Australiją.

Dveju metų dirbau prievolės darbu ten, kur vietinė valdžia skyrė. Paskui patraukiau į Australijos gilumą, prie vandens užtvankų. Darbas ten labai sunkus, bet maniau pakentėti keletą metų ir bent kiek sumažinti nuostolius.

Antroji — malonas — pradėta gaminti Skoplėje. Tas audinys ne tik nesiglamžo ir beveik nesitampo, jis dvigubai stipresnis už vilną ir nebijo nei rūgščių, nei spirito. Riebalai nepalieka žymių maloninėj palaidinukėj — tas audinys nesugeria riebalų.

Malonas naudojamas trikotažui, klimams, antklodėms ir dirbtiniam kailiui. Pagrindinė malono žaliava — nafta.

kurios tikslas lankyti ligonius. Parašiau laišką. Nei atsakymo, nei lankytojų nebulaukiau.

Iš ligoninės išėjau su viena trupmesne koja ir visiškai nedarbingas. Vėliau vyko teismas dėl mano sužeidimo, už kurį man priteisė nemažą sumą pinigų. Ši žinia greit pasiekė „vaduotojus“ ir moterų draugiją. „Veikėjai“ ir moterų draugijos narės pradėjo mane lankyti. Apsidžiaugiau, pamatęs, kad tautiečiai, matyt, tik dabar sužinoję apie mano nelaimę, nuosirdžiai nori man padėti užsimirti. Moterų draugijos narės nešė man valgius. Žinoma, aš niekur neapsijuokiau. Eidamas, kur buvau kviestas, nusinėdavau dovano. Moterų draugijai daviau aukų. Beveik kas savaitę jos saikydavo, kad dar trunka lėšų į bėdą patekusiems šelpiti.

Gyvenau apsuptas „veikėjų“, kurie mane tiesiog ant rankų nešiojo. Ne kartą mano siulė stoti į jų organizacijų valdybas, bet atsisakydavau, nes žinojau, kad man bus sunku suprasti, ką jie ten posėdžiauja ir veikia. O, be to, ir laiko nebuvo. „Veikėjai“ taip mane paveikė, kad eidavau iš baliaus į balių. Visur mane kviesdavo. Žinoma, visur neapsijuokdavau. Beveik iš mano vieno pinigų visi baliavodavo.

Kai pagaliau vieną dieną pasijutau nebeturįs nė svoro, mano ištaingio kambario šeimininkas paprašė išsikraustyti. Liko vienas kelias. Susikrovęs savo daiktus, išvykau gyventi į Sidnėjaus vargšų kvartalą Surrey Hills. Išsinuomavau mažą kambarėlį namo pastogėje. Vienoje pusėje lova, kurioje nėra čiužinio, nei pagalvės, antroje pusėje — vos trys pėdos laisvos vietos. Kampe — mažas stalėlis. Ant jo sukrautas visas dienos maistas, kurį pajėgiau nusipirkti iš gaunamos pašalpos.

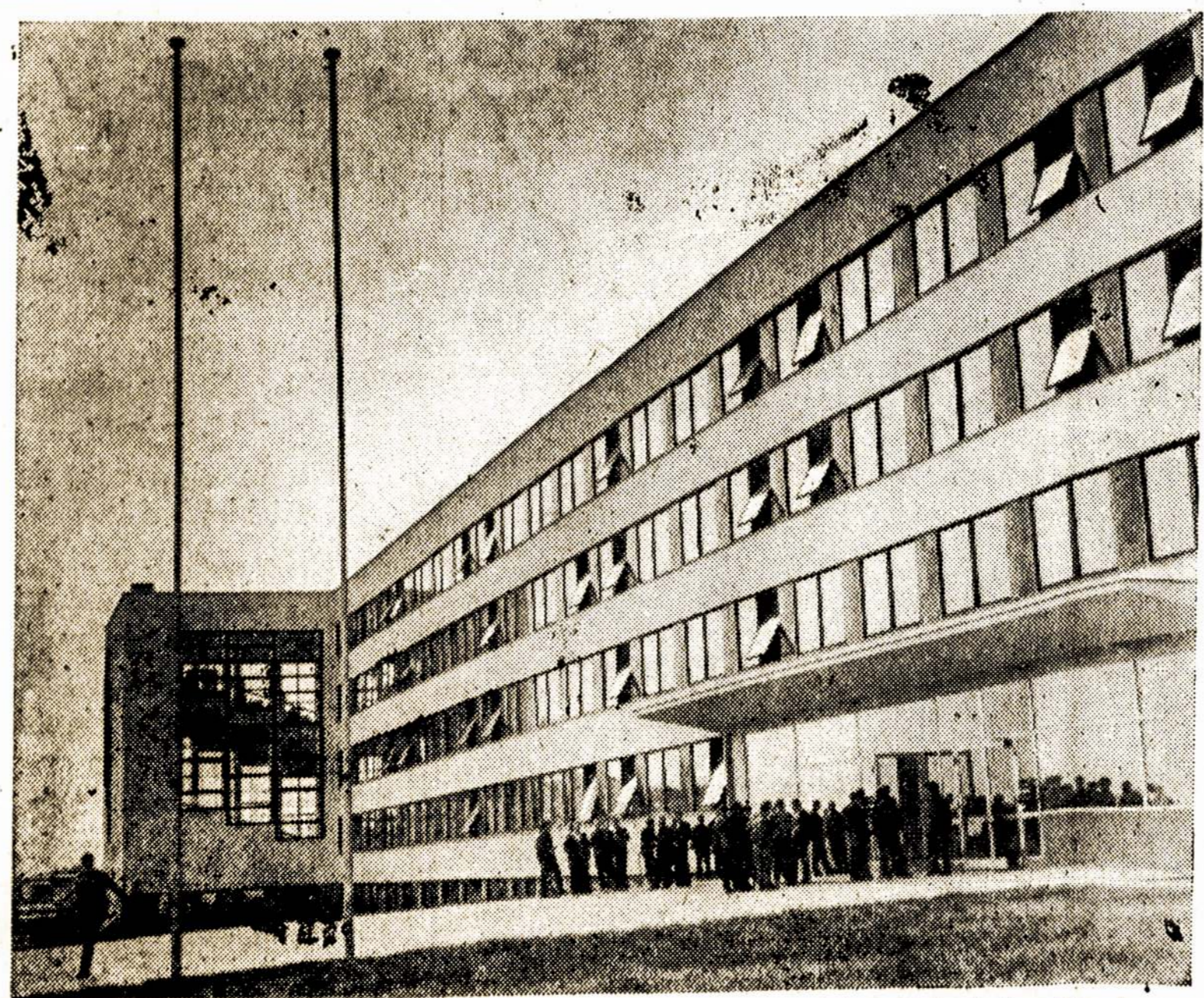
Stoviu prie mažyčio siauro langelio. Silpnai apšviestoje prastoje gatvelėje bėginėja basi australai ir juodųjų aborigenu vaikai. Kiek toliau tarpduryje stovi išsidėžiusios merginos. Jos nekrepia dėmesio į žaidžiančius vaikus, bet akimis gaudo siaura gatvele praeinančius vyriškis. Jų tikslas — pinigai.

Ilgai žiūrėjau, kas vyksta šioje nešvarioje gatvelėje. Augdamas Lietuvoje, nekuomet nepagalvoju, kad man teks šitaip užbaigti gyvenimo dienas.

Atsigulu į savo mažą lovelę. Užsikloju senu paltu ir giliai susimąstau. Prisimenu paskutinę dieną tėvynėje. Prisimenu tautietį „veikėją“, kuris Vokietijoje atkalbėjo, kad negrįžčiau į tėvynę. Prisimenu savo „draugus“, kurie už mano pinigų linksminosi, moterų draugijos narses, kurios man nešė maisto, kai, aš turėčiau pinigų, ir kurios dabar manęs nebepažįsta.

Sirdis pradeda smarkiai plakti. Akys pasrūva ašaromis. Gyvenimo dienos baigiasi... Tėvyne Lietuva! Aš netekau vilties vėl pamatyti tave. Bet aš dar labiau myliu tave.

Lietuvos sūnus
Australija
(Iš „Tėvynės Balso“)

Nauji, modernūs Kauno politechnikos instituto statybos fakulteto rūmai.

KRISLAI

(Taša iš 1-mo pusl.)

iškilo aikštėn toks pat skandalas su naujais militariniais lėktuvais? Nauji, bet pilni defektų, turi būti pataisyti.

Vadinasi, "kaip danguje, taip ir ant žemės." Bet kodėl už tai tas laikraštis neprakeikia visos mūsų gamybinės sistemos, o prakeikia Lietuvos?

Vilniaus "Tiesoje" jau paskelbti šių metų Gegužės Pirmieji šūkiai. Jų net 111. Didelė jų dauguma siejasi su kova už taiką ir gerinimu žmonių būklės visose Tarybų Sąjungoje. Juose atspindi neseniai įvykusio Komunistų Partijos XXIII suvažiavimo nutarimai.

Mūsų Gegužės Pirmosios vyriausiasis šūkis siejasi su Vietnamo karo baigimu, su taikos išlaikymu. Gegužiniai mitingai šiomet turėtų būti dideli, skaitlingi.

Kunigų "Draugas," kuris "per mažius" teigė, kad nei dievas, nei katalikų bažnyčia negali keistis, šiandien jau džiaugiasi "naujais laikais." Prašome:

"Šiandien ir kunigams jau leidžiama daugiau reikštis toje akcijoje, kurią turėjo suleisti kun. Coughlinas, nes jo vyskupas patarė iš jos pasitraukti. Šiuo metu rasime kunigų, paraduojančių drauge su negrais kovoje dėl jų civilinių teisių arba dalyvaujančių socialinio teisingumo vykdymo veiksmuose. Net jau ir seselių vienuolių rasime tuose reikaluose aktyviai besireiškiančių. Tai reikštų, kad lyg ir naują gadynę tuo pozvilgiu esame pradėję."

Deja, negirdėjau, kad toje veikloje būtų veikliai pasirodęs nors vienas lietuvis "dvasiškas tėvelis." Jie, matyt, netiki ta "nauja gadyne."

ALKOHOLIS IR VĖŽYS

Tyrinėjimai, atlikti trijose Niujorko ligoninėse, rodo, kad yra ryšys tarp gausaus alkoholio vartojimo ir susirgimų burnos bei ryklės vėžiu. Girtuokliai serga dukart dažniau, negu negeriantys. Toks pat santykis yra rūkančiųjų ir nerūkančiųjų atžvilgiu. Kas geria ir rūko, turi dar daugiau galimybių susirgti, vėžiu. Kodėl alkoholiniai gėrimai skatina vėžį, dar ne visiškai išaiškinta. Dr. Teris iš Niujorko medicinos instituto mano, kad nuo alkoholio audiniai pasidaro jautresni tabako ir kitų piktybinių auglių sukeliančių medžiagų poveikiui.

NORWOOD, MASS.

Mirus

Petronėlei Kostečkieni

Lai būna velonei amžina ramybė ilsėtis šaltoje žemelėje gražioje Norwoodo kapinėse. O jos dukrelei Mary, žentui A. Rimavičiui ir anūkams reikiame užuojautą.

---LDDL 9 kuopos nariai

Philadelphijai ir Apylinkei

Draugiškas išvažiavimas įvyks pas draugus Ramanauskus jų ūkyje Liepos 3 d.

Antrą pramogą rengsime rugsėjo 4 d. Prašome šias dienas įsitęmyti ir nieko šioje apylinkėje nerengti.

Kviečiame visus minėtose pramogose dalyvauti.

B. A. Ramanauskai

Pittsburgh, Pa.

Pittsburgho ir apylinkės LDS kuopoms ir nariams

Gegužės 15 dieną yra šaukiamas LDS 8-tos apskritys suvažiavimas. Jis įvyks LDS 160 kuopos name, 1317 Reedsdale St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Prasidės 2 valandą.

Visos LDS kuopos Pittsburgho riboje kviečiamos dalyvauti. Kuopos, kurios negalės išrinkti delegatų susirinkime, tai valdybos kviečiamos dalyvauti ir atstovauti kuopas. Konferencijai užsibaigus bus banketas.

Kvietimas į banketą

Kaip 5:30 valandą prasidės banketas. Visi LDS delegatai, svečiai, LDS nariai ir simpatikai kviečiami dalyvauti. Ten pasimatysime su senais draugais - draugėmis, pasikalbėsime, pasidžiaugsime ir linksmai laiką praleisime. Sykiu atliksim gerą darbą, prisiminsime LDS 35 metų gyvavimą.

Kviečia L.D.S. 8-tosios apskritys Komitetas

Iš laiškų

Laišką gavo filadelfietis R. Merkys. Paduodame jo dalį:

Didžiai gerbiamas mūsų mielas drauge!

Jau praėjo 10 metų, kai aš turėjau iš tamtos laišką, atsirado reikalus ir dabar parašyti. Po Jono Masionio, tamtos draugo, o mūsų dėdės mirties, visus tuos metus tamstą minėjau geru žodžiu. Kada tamsta atsilankei į tėviškę Lietuvą, tai aš iš Utenos pėsčia nuėjau į Martinčiūnus, bet jau radau jūsų ką tik išvažiota.

Radau vėl spaudoj, kad "Amerikos lietuviai" vasarą aplankys tėviškę, —tėviškę gražią be ponų, labai pasiopusių naujais gražiais pastatais, geriais keliais ir linksmu gyvenimu.

Pas mus dabar visoki "stebuklai" darosi. Žmonės, kurie jau po 30 metų išbuvo "kurti", dabar po operacijų geriausiai gir di. Taiigi džiaugsmui nėra galo. Ir man darė Kaune tokią operaciją praėjusią vasarą, bet

aš buvau negirdinti tik 17 metų. Po karo buvo visokių pergyvenimų.

Linkiu tamstai geriausios sveikatos, linksmo pavasario ir viso geriausio. Didžiai gerbiant,

Natalija Steponavičienė
Utena

VEIKIA ŠIRDIES PAGELBININKAS

Houston, Texas. — Dr. M. E. DeBakey ir jo pagelbininkai pritaise dirbtinį širdies pagelbininką mairierui Marceliui De Ruderiui, 65 metų amžiaus, iš Westville, Ill.

Prietaisas pompuoja kraują per širdį. Kol kas viskas eina tvarkingai.

Dr. DeBakey mano, kad prietaiso pagalba bus galima išgelbėti šimtų tūkstančių žmonių gyvybę.

Žmogus mirė, o širdis gyveno

Pirmąkart pavyko atgauti iš žmogaus lavono išimtą širdį ir palaikyti jos veiklą daugiau kaip šešias valandas. Pomirtinę operaciją atliko olandų chirurgai Amsterdamo universitete 70 m. vyrui, mirusiam prieš 90 minučių nuo širdies smūgio. Jo širdis buvo įjungta į aparatą — dirbtinę širdį ir plaučius, kuris pro ją varė jaučią kraują, įsotintą deguonimi. Vos pradėjus maitinti vainikines kraujagysles, širdis ėmė plakti. Nereikėjo jos dirbtinai jaudinti. Vožtuvai veikė normaliai, nors ir neatlikdami savo vaidmens — nereguliuodami kraujo debito tarp širdies ertmių. Tas eksperimentas teikia vilties, kad

bus galima vėl "užvesti" avarijos ištiktą širdį.

Vienam amerikiečių tyrinėtojų iš Tafto universiteto medicinos fakulteto pavyko 12 valandų palaikyti iš šuns išimtą širdies ir plaučių veiklą, maitinant plaučius deguonimi.

NAUJA MIRTIS IŠ ERDVIIŲ

Washingtonas. — Boeing Co. pateikė JAV vyriausybei naują karo lėktuvą, kurio rūšies mano gauti didelį užsakymą.

Lėktuvas beveik neturi sparnų, nes kada skrenda, juos suglaudžia. Sakoma, kad jis gali daryti po 1,800 mylių per valandą.

Washingtonas. — JAV duos Izraeliui už \$52,000,000 ekonominės pagalbos.

MĖNULIO PLUTA YRA KIETA, KAIP ŽEMĖS

Maskva. — Tarybų Sąjungos mokslininkai, pasiremdami gaunamais raportais nuo "Luno-10", sako, kad Mėnulio paviršiaus pluta yra tokia kieta, kaip ir Žemės.

"Luna-10" daro ir išmatavimus Mėnulio apskritumo bei kitokių tyrimus.

Washingtonas. — JAV karo laivyno viršininkai reikalauja gaminti įrengimus, kurių pagalba būtų galima jūras tyrinėti iki 10,000 pėdų gylio.

Washingtonas. — Buvusio JAV prezidento John Kennedžio našlė prašė Kongreso sumažinti jai metinę pensiją nuo \$50,000 iki \$20,000.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

HELP WANTED MALE

COOK
Experience necessary. Full time or part time.
Apply
PERKINS PANCAKE HOUSE
121 Baltimore Pk., Springfield. (32-37)

OLDER MEN
Repairing wooden soft drink boxes. Piece work. Make your own hours.
Day or evenings.
ES. 9-8417
Cheltenham, Pa.

COOK Head cook for center city employees cafeteria. Exp. in 1g quantity cook nec. Early hrs., 5 day wk. Gd sal. Pd vac & holidays. Apply in person or call for interview. DA. 9-5700. Personnel Dept. THE MACKE CO., 123 East Luzerne St., Philadelphia. (32-38)

SEWING MACHINE MECHANIC
Exc. apply for man exp in Safety-Stitch, Single Needle, and Overlock machines in the most modern plant in the Lehigh Valley. Fine working conds & sal. Write confidential qualification to CATA GARMENT CO., 730 Linden St., Allentown, Pa.

MAINTENANCE MAN
for small Apartment Building & Supermarket. Bachelor apartment available if desired. Apply—347 Easton Rd.
Glenside, Pa. (33-37)

WANTED AT ONCE MECHANICS (2)
Exp. heavy eqpt. Apply—**STEWART EQUIPMENT CO.**
1165 Matsons Ford Rd.
West Conshohocken, Pa.
Call 825-0484, Mr. Lane. (33-39)

CHEF. 2nd. Experienced.
Call for interview.
CROSS ROADS MOTEL
3 miles North of Norristown, Pa.
5 to 10 PM. 279-1250. (33-34)

COOK
Experience necessary. Full time or part time.
Apply—
PERKINS PANCAKE HOUSE
121 Baltimore Pk., Springfield (33-38)

Help Wanted Female
HOUSEKEEPER
To do cleaning 2 or 3 days weekly for small boarding home for working girls.
In Overbrook section.
Apply to: BOX S-9. (31-35)

CLERK-TYPIST. Mature, figure aptitude, neat appearance. Small congenial office in Suburban Malvern, Pa.
Send resume in own handwriting. Box P-10, Jefferson Bldg. Phila, Pa. 19107. (32-37)

HOUSEKEEPER
Live in. Private room with TV. 2 school age girls 5 day week. \$55. salary. Convenient to transportation. Call for interview 885-0499. Jenkintown, Pa. (33-35)

CHAMBERMAID, waitress.
Experienced. Live in CC apt. 2 adults. Other help kept. Ref. required. Good wages. Phone 9 A. M. to 11 P. M. PE. 5-0808 (31-34)

DOMESTIC HELP. Girl or woman interested in locating in N. J. 45 minutes from N. Y. City by bus. Sleep in 2 adults in family. Must have references. Write or call collect Mrs. Mary Taylor, 225 Belleville Ave., Bloomfield, N. J., 201-743-4100. (31-33)

COUNTER GIRL & ASSEMBLER
Prefer High School grad. For Dry Cleaners.
Experience not necessary. Apply 756 Germantown Pike Plymouth Valley, Pa. BR. 5-5197. (33-36)

MALE or FEMALE
JANITOR & WIFE
For new apartment building in Suburban Philadelphia. (50 units) Apartment plus salary. HI. 9-2079. (24-33)

Worcester, Mass.

Worcester, Mass.

Aido Choro Pavasarinis Metinis Parengimas

Albertas Daukšys
Tenoras

Irene Janulienė
Sopranas

J. Sabaliauskas
tenoras

Ona Dirvelienė
sopranas

Jonas Dirvelis
Aido Choro mokytojas

Operetės "Išėivis"

Parašytos komp. Stasio Šimkaus

Bus atvaizduotas kovingo Lietuvos kaimiečio atsisveikinimas, išvykstančio į Ameriką.

Vaidinimas įvyks sekmadienį
Gegužės 1-mą Dieną
Pradžia 2-rą val. dieną

Svetainėj, 29 Endicott Street

PO PROGRAMOS BUS BANKETAS

Helen (Janulytė) Smith
Aido Choro pianistė

AIDO CHORAS, kuris su savo talentais—solistais ir duetistais — suvaidins 1-mą aktą operetės "Išėivis, vadovaujant Jonui Dirveliui.

Šis velikaas turi gražių dainelių, kurias pasirūpino surinkti Jonas Dirvelis. Užbaigimui šio gražaus parengimo turėsime šaunų banketą, kurį ruošia mūsų draugės, Aido Choro gospadinės. Tikėkite, kad nebūsėte svilti. Širdingai kviečiame visus ir laukiame daug svečių iš arti ir toli.

Aido Choras

Iš laiškų

Balandžio mėn. pradžioje Vilniaus Valstybinio V. Kapuko vardo universiteto puosnioje Kolonų salėje gausiai susirinkę istorijos ir filosofijos fakulteto studentai ir dėstytojai paminėjo garbingą "Laisvės" 55-erių metų jubiliejų.

Lietuvoje žinoma apie JAV pažangiųjų lietuvių ryžtingą kovą už socialinę pažangą ir demokratijos išplėtimą bendraamerikiniame gyvenime, žinoma apie Jūsų didų rūpinimą savo tėvynės likimu. Žodžiu, Tarybų Lietuvos jaunimas, visuomenė reikišiai susidomėjimą įvairiausių, pilietiskai drąsia Jūsų veikla.

Todėl ir "Laisvės" konferencijoje-minėjime buvo apžvelgtas platus klausimų ratas. Universiteto Istorijos katedros vyresnysis dėstytojas A. Kazlauskas savo pranešime nušvietė bendrus klausimus — lietuvių skaičių Amerikoje ir jų socialinę padėtį XX a. pirmoje pusėje. Žurnalistikos katedros vyresnysis dėstytojas B. Raguotis kalbėjo apie pažangiosios spaudos ištakas ir tradicijas, nurodė tas savybes, kurios pagimdė "Laisvę".

I konferenciją buvo pabėrta ir svečių: atvyko Lietuvos draugystės ir kultūrinio ryšio su užsienio šalimis draugijos pirmininkas L. Kapočius bei Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto vyresnioji dėstytoja L. Petkevičienė. Viešnia supažindino klausytojus su JAV užsienio lietuvių veikla, mezzant lietuvių išsivystymą ir vystyti modernią kultūrą. Žinoma, visada bus tar tikrų sunkumų, stabdžianumumų dalykų. Tačiau galite neabejoti, kad labai daug bus padaryta. Mūsų liaudis nebijo darbo ir nebijo laiko pobūdžio sunkumų. Ir mes tikime, kad su tokiais entuziastingais žmonėmis, kaip mūsų, gali

mes patys jau atsimenamė 1940 metus. Tada dar daug, labai daug ko neužėjo, socializmo statytojams. Daug ko nebuvo, ką dabar laikoma kasdienine būtybe. Mūsų akyse, pradedant 1940 ir baigiant 1966 metais, daug kas nebeatpažįstamai pasikeitė.

O tokie platūs ir galinąjo plano sparnai. Narusis atradimai mokslų srityje leidžia dar labiau plėsti ir vystyti modernią kultūrą.

Ne vienori metai, kai šalpinio Lietuvių Darbininkų Susivienijimo vadovų viršininkų rinkimų metu kuopose nariai klausdavo: —Kodėl neiškelėte kandidatų jaunesniųjų? —Nesutiko kandidatai būti. — būdavo atsakymas. **Šiomet sutiko. Išrinkime juos!**

Noris tarti žodį kitą apie kandidatus:

Amelia (Burbaitė) Juskevičienė gimusi Brooklyno Greenpointe, baigusi užaugti Stamforde, kur ir šiuo tarpu gyvena. Dirba išvimos firmos knygvedystės skyriuje. Ji — narė LDS Conn. vals. apskrities komiteto ir sekretorė savo kuopoje. Buvo pakviesta ir eilę metų dirbo LDS Centro raštinėje. Iš tų pareigų pasitraukė, kada jos motinai prireikė dažnesnės priežiūros keleriais paskutiniais jos gyvenimo metais.

Ona (Vaznytė) Jakštienė jau gausi eilė metų dirba LDS raštinėje, eina knygvedės pareigas. Ir patylikais, be jokios savigyrikos, veda-rašo LDS organo "Tiesos" angliškąjį puslapį.

O iš kur ji? Ne šiaurys jį aptpė iš Maine valstijos. Jaunametė mergaitė, savo tėvui našliui pagalbininkė

Poetas 23-jame suvažiavime

...Šį laišką rašau Jums iš Maskvos — iš XXIII suvažiavimo salės. Dabar, kai rašau Jums šias eilutes, salėje skamba Tarybų Sąjungos premjero Kosyginobalzas. Jis kalba ramiai, nesi-karščiūdodamas, nekeldamas balso. Dėsto savo mintis paprastai, aiškiai, logiškai, suprantamai! Premjerą samini daugybę pavadinimų ir pateikia daugybę skaičių. Ne visada skaičiai įdomūs klausytojams, bet šį kartą ekonominė analizė, pagrįsta skaičiais, skamba labai rimtai ir įtikinamai.

Iš tiesų, kai pagalvojai, kaip išaugo nuo pirmojo penkmečio iki šio dabar tik gimstančio, tik planuojamo penkmečio pirmoji pasaulyje socialistinė darbininkų ir valstiečių valstybė! Kokie kuklūs, nedrąsūs, atsargūs buvo pirmieji jos žingsniai. Nedaug mašinų, traktorių, kitų gaminių. Nes tai buvo tik pradžia. G dabar — milijonais skaičiuojami gamybos vienetai! Kaip išaugo žmogus! Kaip nebeatpažįstamai pasikeitė pats gyvenimas.

Mes patys jau atsimenamė 1940 metus. Tada dar daug, labai daug ko neužėjo, socializmo statytojams. Daug ko nebuvo, ką dabar laikoma kasdienine būtybe. Mūsų akyse, pradedant 1940 ir baigiant 1966 metais, daug kas nebeatpažįstamai pasikeitė.

O tokie platūs ir galinąjo plano sparnai. Narusis atradimai mokslų srityje leidžia dar labiau plėsti ir vystyti modernią kultūrą.

Žinoma, visada bus tar tikrų sunkumų, stabdžianumumų dalykų. Tačiau galite neabejoti, kad labai daug bus padaryta. Mūsų liaudis nebijo darbo ir nebijo laiko pobūdžio sunkumų. Ir mes tikime, kad su tokiais entuziastingais žmonėmis, kaip mūsų, gali

Plačiai atverkim LDS duris jaunimui

Ne vienori metai, kai šalpinio Lietuvių Darbininkų Susivienijimo vadovų viršininkų rinkimų metu kuopose nariai klausdavo: —Kodėl neiškelėte kandidatų jaunesniųjų? —Nesutiko kandidatai būti. — būdavo atsakymas. **Šiomet sutiko. Išrinkime juos!**

Noris tarti žodį kitą apie kandidatus:

Amelia (Burbaitė) Juskevičienė gimusi Brooklyno Greenpointe, baigusi užaugti Stamforde, kur ir šiuo tarpu gyvena. Dirba išvimos firmos knygvedystės skyriuje. Ji — narė LDS Conn. vals. apskrities komiteto ir sekretorė savo kuopoje. Buvo pakviesta ir eilę metų dirbo LDS Centro raštinėje. Iš tų pareigų pasitraukė, kada jos motinai prireikė dažnesnės priežiūros keleriais paskutiniais jos gyvenimo metais.

Ona (Vaznytė) Jakštienė jau gausi eilė metų dirba LDS raštinėje, eina knygvedės pareigas. Ir patylikais, be jokios savigyrikos, veda-rašo LDS organo "Tiesos" angliškąjį puslapį.

O iš kur ji? Ne šiaurys jį aptpė iš Maine valstijos. Jaunametė mergaitė, savo tėvui našliui pagalbininkė

ma daug padaryti, galima kalnus nuversti, kaip sako liaudis!

Aš pirmą kartą dalyvauju tokia me didingame forume. Ir todėl man viskas čia įdomu. Įdomu paklausyti kalbėtojų, įdomu susitikti su senais karo meto pažįstamais, su rašytojais ir menininkais, kurių nemaža čia dalyvauja, susipažinti su naujais žmonėmis.

Prisiminiau Jus, gerus bičiulius, gerus žmones. Ir nusitariau parašyti keletą žodelių. Maskvoje jau šilta, pavasariška saulė šviečia iš aukšto žydro dangaus, vėjas drasko plikas medžių šakas. Oras pakvėps pavasariu. Tai pats maloniausias kvapas — pavasariškas, svaiginantis, geras oro kvapas!

Sirdyje gera ir malonu. Malonu, kad laukia naujas didelis darbas — savo žmonių ir savo tėviškės labui. Dar kiek pasispausime, dar itempsime jėgas ir padirbėsime. Ir vėl iškilis į dangų nauji gamyklų ir fabriku kaminai, nauji erdvūs ir šviesūs rūmai, naujos mokyklos ir ligoninės. O kam visa tai daroma?

Viskas žmogui. Viskas žmogaus gerovei. Ir nieko nėra sunkaus. Mes žmogui pasirūpinti viską, nurašyti visus sunkumus, kad tik gyventų ir laimingais pasijustų mūsų žmonės.

Tai štai, brangieji bičiuliai, visa programa, kurią galima suvesti į du žodžius: **Viskas žmogui.** Ir mes ją įvykdysime.

Linkiu Jums giedro ir graaus pavasario, geros nu-aikos, žmogiško džiaugsmo...

Visada Jūsų Ed. Mieželaitis Maskva, Kremlius XXIII suvažiavimas 1965. IV. 5

(Šis laiškas, rašyto R. ir E. Mizarams. Jis, kaip matyti iš datų, buvo suklijuves kelyje.)

Mieste pasidairius

Pasirodo, kad taksijų vairuotojų organizavimas eina pirmyn labai gerai. Tuo rūpinasi New Yorko Miesto Darbo Unijų Organizacinis Komitetas. Pranešama, kad 20 tūkstančių vairuotojų jau įtraukti į darbo uniją. Manoma, kad greitai ateityje visi miesto taksijų vairuotojai taps unijistais.

Dar vis tebestreikuoja katalikų St. John's universiteto profesorių grupė. Jau keturi mėnesiai jie tvirtai laikosi kovos lauke. Darbo Unijų Miesto Tarybos prezidentas Van Arsdale sako, kad profesoriams pagalbonribus visos darbo unijos, jeigu greitai laiku universiteto vadovybė nenusileis ir nepažadės visus atleistus profesorius sugrąžinti į darbą.

Streikuojujantis profesoriai universitetą piketuuoja kasdien.

Miesto demokratai jau viešai pripažįsta, kad senatorius Kennedy, ateivis iš Massachusetts valstijos, šiandien yra jų pripažintas vadas. Dabar sen. Kennedy laiko susirinkimus su vadovaujaniais valstijos demokratais ir "ieško" demokratų kandidato į valstijos gubernatorius.

Buvo manytas, kad buvęs majoras Wagneris sieks gubernatoriaus vietos, nes jis iki šiol buvo skaitomas populiariausiu šioje valstijoje demokratu, bet jis vėl pareiškė, kad jis tos vietos nesiekia ir nežada siekti. Nuo dabar jis bent jau per tūla laiką užsiimdinėjasis tiktai savo asmeniškais šeimoms reikalais.

Miesto žmogaus Teisių Komisija žada pradėti tyrinėjimą Birch Society veiklos New Yorko mieste. Visus nustebugo iškilimas aiškintė faktas, kad mūsų miesto policijoje esama labai daug birčištų.

Naujoji miesto administracija su maioru Lindsay priešakys galvojanti apie ivedimą mokesčio už važinėjimą per keturis miesto tiltus — Brooklyn, Manhattan, Williamsburg ir Queensboro. Iki šiol per tuos tiltus važinėjimas buvo nemokamas. Pervaziavimo kaina busianti 25 centai. Miestas, sirdi, laimėtų dešėkus milijonų dolerių pajamų. Bet tai būtų didelis smūgis automobilių savininkams. Daugelis jų atsiskaitu naudotis tiltais ir automobilius paliktų namie.

Jeigu trys New Yorko didlapiai — Tribune, Journal-American ir World-Telegram — susivienytų, tai keli šimtai kvalifikuotų darbininkų atsidurtų bedarbių eilėse.

Kaip tik tuo reikalu dabar eina karštos derybos tarp įvairių darbo unijų ir naujai suorganizuotos kompanijos, kuri suvienytus laikraščius išleidinės. Unijos reikalauja, kad tiems darbininkams būtų gerai apmokėta.

New Yorkas. — Rusų pažangiųjų savaitraštis "Russky Golos" iki balandžio 15 dienos aukomis sukėlė \$23,000.

"Tiesa" gražiai įvertino mūsų vakarą Janonio garbei

Kaip žinia, pažangieji Niujorko lietuviai š. m. balandžio 3 d. buvo surengę iškilmingą koncertą vakarą poeto Juliaus Janonio 70 gimimo metinėms atžymėti.

Ten dalyvavo ir svečias, įžymus publicistas-žurnalistas Robertas Žiugžda su žmona Onute; jis, kaip žinia, yra laikraščio "Moscow News" reporteris New Yorke.

Na, ir R. Žiugžda nesitenkino tik išklausyumu vakaro programos; jis aprašė visą vakaro eiga ir išspausdino iVlniaus "Tiesoje" (š. m. bal. 16 d.).

Niujorko pažangiečiai lietuviai gali didžiuotis ir tuo, kad "Tiesos" redakcija šiam mūsų iškilmingam koncertui vakarui suteikė savo skiltyse apie tiek pat vietos, kiek ir kitiems, Lietuvoje ruoštiems koncertams vakarams, kuriuose buvo pagerbtas didis proletarinis lietuviu poetas Julius Janonis. Poeto J. Janonio pagerbi-

Ndrys

Vis daugiau žmonių žūsta keliuose

Atėjo eilė automašinių gamyklų savininkams pasiūskinti, kodėl visdaugiau ir daugiau žmonių žūsta automašinių avarijose? Surastat, kad jos negana saugios, negana geros, negana tvirtos, kad laike avarijos apsaugotygyvybes. Tačiau, taip niekas ir nepaminėjo, kad jos daromos kaip šiandinė skrybėlė — tik vienam sezonui, o tai labai pelninatinga išdirbėjams ir automašinių parduotuvėms.

Dėl nuolatinių auto avarių galima pridėti ir tai, kad jų yra per daug ant kelių. Nežiūrint, kad JAV keliai yra vieni iš geriausių, bet kada juose išsileija 92,000,000 automašinių, busų ir sunkvežimių, ir kada kiekvienas ketvirtas vairuotojas, kuris sėdi prie rato, yra abejotinos lygsvaros žmogus (yra teigiama, kad JAV kiekvienas ketvirtas asmuo yra mažiau ar daugiau nenormalus), tai galima tikėtis visko.

Taip, apklausinėjant automašinių gamyklų atstovus, paaiškėjo, kad yra daug ką gerinti. O tai tikriausia, kad net reikėjo konferencijas vesti prie uždary durų, slėptis nuo publikos; jei visas būtų gerai, tai nereikėtų slapstyti.

O visei pasakvčiau, kad automašina kelyje pilnai pasiduoda vairuotojo valiai. Jei vairuotojas neišsilaikė kelyje ir nuriedėjo į griovį, atsimušė i medi, apsvyniojo apie telegrafo stulpą, tai ką galima čia kaltinti arba patarti? Sakysime, laimė, kad tokie vairuotojai taip ir užbaigė. Bet yra atsitikimu, kad jie atsimuša į kita mašina, užmuša arba sužeidžia nekaltus žmones visam gyvenimui. Ne automašina čia kalta, o tik vairuotojas.

Esu matęs keletą automašinių, susikūlusiu vienoje krūvoje, bet ir ten tik vieno vairuotojo kaltė, kad čia, va, pasisuko vairuotojas gal ne visai normalus.

Dzūkėlis

Niujorkiečiams priminimas

Pasirodo, kad šiomet niekas pas mus nepasirūpino organizuotai parinkti čekia-giečių dienraščio "Vilnies" šėrininkų suvažiavimui pasveikinimui, išskyrus 1 kuopą, kurios rinkėjas sakė jau turi šimtinę. Taipgi Motery Klubas paskyrė \$25.

O suvažiavimas jau čia pat, būtent, įvyks ateinantį sekmdienį, gegužės 1 dieną. Beliko visiems mums vienintelė praktiška išeitis: kiekvienam asmeniškai pasistų pasveikinimą su finansine parama pagal išgale tiesiai suvažiavimui. Karštai raginame visus pažangiueius tuo pasirūpinti. Adresas toks: "Vilnis" 3116 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608

Laikraštinkų streikas Niujorke

Kaip žinia, Niujorke buvo manyta uždaryti tris angliškus dienraščius ir jų vieton leisti du, atleidžiant nemaža darbininkų iš darbų. Bet laikraštinkai sustreikavo, ir dabar numatytų dvieju laikraščių leidimas sulaukvtas. Apie tai smulkiau bus sekamuose "Laisvės" numeriuose.

Orlaivynas įsirengė saugų centrą

Colorado Springs. — Nuo 1957 metų čionai Jungtinių Valstijų ir Kanados karo orlaivynai turėjo požeminį centrą, iš kurio, karo atsitikime, komanduoty jėgas. Pasirodė, kad jis nepakankamai saugus, tai po Cheyenne granito kalnu, už \$142.400.000, 2.000 pėdų gilumoje, įsirengė naują centrą, kuris saugus ir nuo atominių bombų. Balandžio 20 diena JAV ir Kanados karo orlaivynų viršininkai persikėlė į naują, saugų centrą.

BANGOS ĮSMETĖ BANGINĮ

New Yorkas. — Atlanto vandenyno bangos ismetė i kranta virš 15-kos pėdų ilgio, apie 3,000 svary, bangini.

1845 metais į Long Island pakraščius buvo išmesta 1,540 banginių.

HARLEM GYVENTOJAI PRAŠO PAGALBOS

New Yorkas. —Harleme, New Yorko skurdžiausioje miesto dalyje, gyvena apie 500,000 negrų. Gyventojai prašo miesto ir valstijos pagalbos, kad būtų pastatyta geresnių gyvenimui namų.

Pranešimas

OZONE PARK, N. Y.

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks gegužės 2 d., "Laisvės" salėje, 7:30 v. v. Nariai dalyvaikite, nes bus Centro Valdybos rinkimai ir delegatų rinkimas i konvenciją. Po susirinkimo bus užkandžiū. Valdyba (33-34)

Anglų-Lietuvių Kalbų ŽODYNAS

Išleistas 1961 metais Lietuvoje

Angliškai žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapų — Kaina \$3.50

Užsisakydami kartu prisijusite ir mokesį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

GAUNAMAS "LAISVĖS" KNYGYNE

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417